
ISUSOV POKOP PREMA TURINSKOM PLATNU I RUPCU IZ OVIEDA U SVJETLU EVANĐELJA

Josip Marčelić, Split

UDK: 232.96 : 247.3

Stručni članak

Primljeno 4/99

Sažetak

Autor iznosi najprije evanđeoske izvještaje o pokopu Isusova tijela, posebno se zaustavljajući na ključnim riječima u tim izvještajima. Iznosi zatim propise Židovskog zakona i običaje o pokopanju pokojnika u prvom stoljeću, s obzirom na obične pokojnike i na osuđene na smrt. Usporedba s Turinskim platnom (=TP) potvrđuje takav postupak. Podaci s Rupca iz Ovieda dadu se složiti s evanđeoskim izvještajima i s TP-om tako da je najprije Rupcem iz Ovieda obrisana krv s lica Raszpetoga; Rubac je zatim bio presložen kako bi poslužio za povezivanje donje čeljusti uz gornju, zatim bi tijelo bilo ovijeno Platnom.

Ključne riječi: pokop Isusov, Turinsko platno, Rubac iz Ovieda, sindon, othónia, soudárion, déo/dein.

Uvod

U našem ranijem osvrtu na Rubac iz Ovieda i Turinsko platno vidjeli smo da ima mnogo podudarnih točaka koje upućuju na vjerojatnost da se oba odnose na istu osobu, to jest na Raszpetoga, čiji je lik utisnut u Turinsko platno (=TP), na Isusa Krista.¹ Sada želimo ispitati, koliko nam je to moguće, odgovaraju li podaci s Rupca i TP-a evanđeoskim izvještajima o Isusovu pokopu.

¹ Usp. *Crkva u svijetu*, 33 (1998), str. 189-198.

I. EVANĐEOSKI IZVJEŠTAJI

Slijedimo najprije izvještaje evanđelista o Isusovu pokopu.²

1. Pokop i uskrsnuće

a) Matej 27, 57-66:

Uvečer dođe neki bogat čovjek iz Arimateje, imenom Josip, koji i sam bijaše učenik Isusov. On pristupi Pilatu i zaista tijelo Isusovo. Tada Pilat zapovjedi da mu se dadne. Josip uze tijelo, povi ga u čisto platno i položi u svoj novi grob koji bijaše isklesao u stijeni. Dokotrlja velik kamen na grobna vrata i otiđe. A bijahu ondje Marija Magdalena i druga Marija: sjedile su nasuprot grobu.

Sutradan, to jest dan nakon Priprave, sabraše se glavari svećenički i farizeji kod Pilata te mu rekoše: 'Gospodaru, sjetismo se da onaj varalica još za života kaza: 'Nakon tri dana uskrsnut ću.' Zapovjedi dakle da se grob osigura sve do trećega dana da ne bi možda došli njegovi učenici, ukrali ga pa rekli narodu: 'Uskrsnuo je od mrtvih!' I bit će posljednja prijevara gora od prve.' Reče im Pilat: "Imate stražu! Idite i osigurajte kako znate!" Nato oni odu i osiguraju grob; zapečate kamen i postave stražu.

Matej nastavlja u pogl. 28,1-2: Po suboti, u osvit prvoga dana u tjednu, dođe Marija Magdalena i druga Marija pogledati grob. I gle, nastade žestok potres jer anđeo Gospodnji siđe s neba, pristupi, otkotrlja kamen i sjede na nj. Lice mu bijaše kao munja, a odjeća kao snijeg. Od straha pred njim zadrhtaše stražari i obamriješe.³

Dakle: Pilat je naredio da se Josipu iz Arimateje preda tijelo Isusovo; Josip je uzeo Isusovo tijelo, umotao ga u *bijelo platno* i položio ga u novi grob koji je isklesao u stijeni.

Na primjedbui Židova da je Isus rekao da će treći dan uskrsnuti, Pilat odgovori: "Imate stražu, idite i osigurajte kako znate."

Matej u nastavku (28,1-2) govori o ženama na grobu, po suboti, rano ujutro (ne spominjući Platno!); govori i o jakom potresu, o anđelu Gospodnjem koji je sišao s neba, približio se, odvalio kamen i sjeo na njega.⁴

2 Usp. Pier Luigi Baima Bollone, *Sepoltura del Messia e Sudario di Oviedo*, SEI, Torino, 1997.; usp. također P. Baima Bollone, *Sindone: La prova*, Mondadori, Milano 1998., str. 26-40 (osvrt na izvještaje sve četvorice evanđelista).

3 Usp. B. Bollone, *Sepoltura...*, str. 29.

4 Usp. *Isto*, str. 29.

b) Marko 15, 42-47:

A uvečer, budući da je bila Priprava, to jest predvečerje subote, dođe Josip iz Arimateje, ugledan vijećnik, koji također iščekivaše kraljevstvo Božje: odvaži se, uđe k Pilatu i zaiska tijelo Isusovo. Pilat se začudi da je već umro pa dozva satnika, darova Josipu tijelo. Josip kupi platno, skinu tijelo i zavije ga u platno te položi u grob, koji bijaše izduben iz stijene. I dokotrlja kamen na grobna vrata. A Marija Magdalena i Marija Josipova promatrahu kamo ga polažu.

Marko nastavlja u pogl. 16, 1-8:

Kad prođe subota, Marija Magdalena i Marija Jakovljeva i Saloma kupiše miomirisa da odu pomazati Isusa. I prvoga dana u tjednu, veoma rano, o izlasku sunčevu, dođu na grob. I razgovarahu među sobom: "Tko će nam otkotrljati kamen s vrata grobnih?" Pogledaju, a ono kamen otkotrljan. Bijaše doista veoma velik. I ušavši u grob, ugledaju mladića zaogrnutu bijelom haljinom gdje sjedi zdesna. I preplaše se. A on će im: "Ne plašite se! Isusa tražite, Nazarećanina, Raspetoga? Uskrsnu! Nije ovdje! Evo mjesta kamo ga položite. Nego idite, recite njegovim učenicima i Petru: Ide pred vama u Galileju! Ondje ćete ga vidjeti, kako vam reče!"

One iziđu i stanu bježati od groba: spopade ih strah i trepet. I nikomu ništa ne rekoše jer se bojahu.⁵

Dakle: Pilat je poklonio tijelo Josipu Arimatejcu. On je tada kupio novo platno, skinuo Isusovo tijelo s križa, ovio ga u platno i stavio u grob isklesan u stijeni. Marko (16,1-8) također pri uskrsnuću Isusovu ne spominje platno, nego anđela u bijelom: žene ušavši u grob vidješe mladića, koji sjedi zdesne, odjeven u bijelo i koji im je rekao da je Isus uskrsnuo.⁶

c) Luka 23,50-56:

I dođe čovjek imenom Josip, vijećnik, čovjek čestit i pravedan; on ne privoli njihovoj odluci i postupku. Bijaše iz Arimateje, grada judejskoga i iščekivaše kraljevstvo Božje. Taj dakle pristupi Pilatu i zaiska tijelo Isusovo. Zatim ga skinu, povi u platno i položi u grob isklesan u koji još ne bijaše nitko položen. Bijaše dan Priprave; subota je svitala. A pratile to žene koje su s Isusom došle iz Galileje: motrile grob i kako je položeno tijelo njegovo. Zatim se vrate i priprave miomirise i pomasti. U subotu mirovahu po propisu.

I nastavlja u pogl. 24, 1-3: Prvoga dana u tjednu, veoma rano, dođoše one na grob s miomirisima što ih pripraviše. Kamen nađoše otkotrljan od groba. Uđoše, ali ne nađoše tijela Gospodina Isusa.

⁵ Usp. *Isto*, str. 29-30.

⁶ Usp. *Isto*, str. 30.

Dakle: Josip je skinuo tijelo Isusovo s križa, umotao ga u platno i položio u grob isklesan u stijeni. Luka (24,1-3) ne spominje ni platno ni anđela: žene navratit će na grob noseći sa sobom pomasti koje su pripremile. Našle su kamen odvaljen s groba, a nisu našle tijelo Isusa Krista.⁷

d) Ivan 19,38-42:

Nakon toga Josip iz Arimateje, koji je - kriomice, u strahu od Židova - bio učenik Isusov, zamoli Pilata da smije skinuti tijelo Isusovo. I dopusti mu Pilat. Josip dakle ode i skine Isusovo tijelo. A dođe i Nikodem - koji je ono prije bio došao Isusu noću - i donese sa sobom oko sto libara smjese smirne i aloja. Uzmü dakle tijelo Isusovo i poviju ga u povoje s miomirisima, kako je u Židova običaj za ukop. A na mjestu gdje je Isus bio raspet, bijaše vrt i u vrtu nov grob u koji još nitko ne bijaše položen. Ondje dakle zbog židovske Pripreme, jer grob bijaše blizu, položiše Isusa.

I nastavlja u pogl. 20, 1-8: Prvog dana u tjednu rano ujutro, još za mraka, dođe Marija Magdalena na grob i opazi da je kamen s groba dignut. Otrči stoga i dođe k Šimunu Petru i drugom učeniku, kojega je Isus ljubio, pa im reče: "Uzeše Gospodina iz groba i ne znamo gdje ga staviše." Uputiše se onda Petar i onaj drugi učenik i dođoše mu na grob. Trčahu obojica zajedno, ali onaj drugi učenik prestignu Petra i stiže prvi na grob. Sagne se i opazi povoje gdje leže, ali ne uđe. Uto uđe i Šimun Petar koji je išao za njim i uđe u grob. Ugleda povoje gdje leže i ubrus koji bijaše na glavi Isusovoj, ali nije bio uz povoje, nego napose svijen na jednome mjestu. Tada uđe i onaj drugi učenik koji prvi stiže na grob i vidje i povjerova. Jer oni još ne upoznaše Pisma da Isus treba da uskrsne od mrtvih. Potom se učenici vrata kući.⁸

Dakle: Josip i Nikodem donijeli su oko 100 libara⁹ mješavine smirne i aloja, uzeli su tijelo Isusovo i umotali ga s othonia, zajedno i miomirisima, kako se običava pokapati u Židova. Ivan (20,1-8) govori kako su Petar i Ivan išli na grob, kako su vidjeli othónia i soudárion, i da su othónia bila na tlu, a rubac, koji je bio stavljen na glavu, nije bio s platnom na tlu, nego je bio složen po strani. Tada je Ivan, na očigled toga, povjerovao.¹⁰

⁷ Usp. *Isto*, str. 30.

⁸ Usp. *Isto*, str. 31.

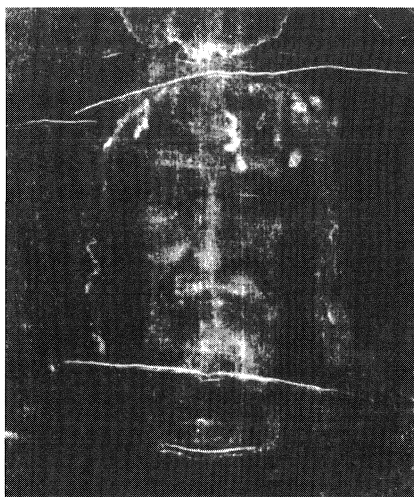
⁹ To je oko 32,6 kg, jer jedna rimska libra (grčka litra) sadrži oko 326 g; usp. *Biblija - Stari i Novi zavjet*, Stvarnost, Zagreb 1969., str. 1293.

¹⁰ Usp. B. Bollone, *Sepoltura...*, str. 29-31.

Primjedba uz evanđeoske izvještaje

Evandelistima i apostolima nije prvotno do toga da donose detaljni izvještaj o samom pokopu, nego prenose navještaj vjere, povezan s događajima. Na to jasno upućuje Ivan ističući da još nisu razumjeli Pismo koje govori o Isusovu uskrsnuću, a i Pavao (kasnije) ističe kako je Isus umro za grešnike po Pismu, kako je bio pokopan i uskrsnuo - po Pismima (1 Kor 15,3-5).¹¹

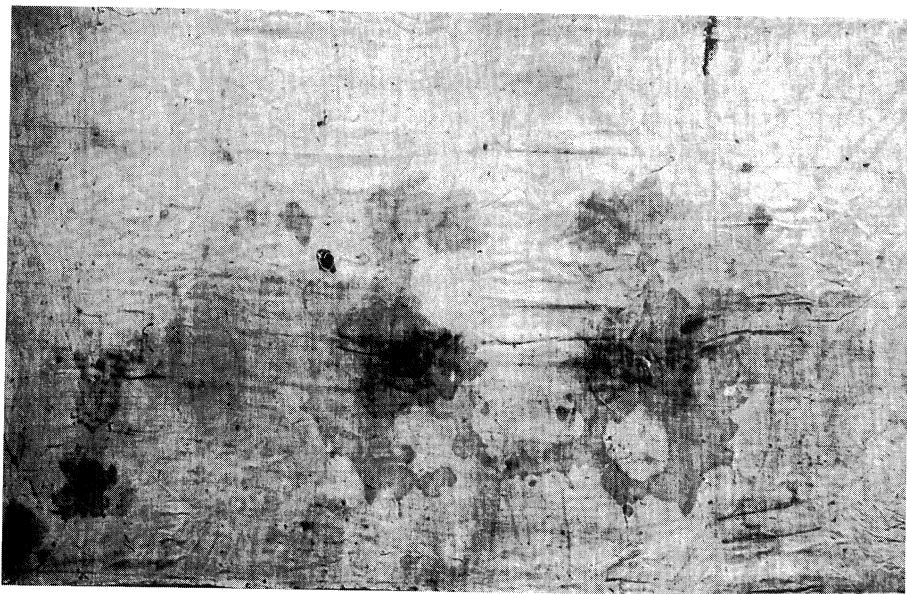
Ivan je jedini od evanđelista bio prisutan pri pokapanju Isusova tijela te je očekivati da on najbolje zna kako je pokop obavljen i da to iznosi u svom evanđelju. No, kod Ivana je veoma važno voditi računa o njegovom teološkom promatranju i izražavanju pri opisivanju evanđeoskih događaja, posebno muke Isusove.¹²



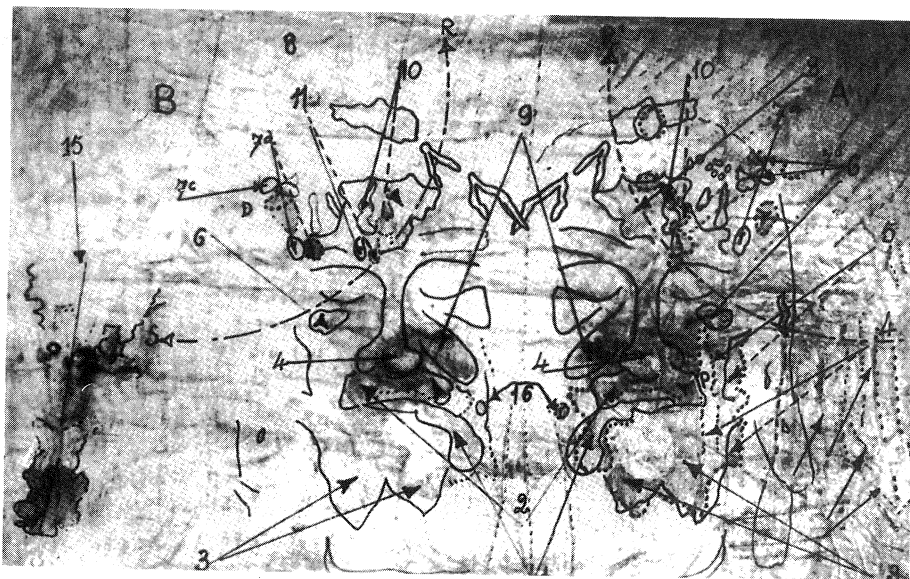
Slika 1. Lice čovjeka s TP gledano golim očima na originalu (lijevo) i na fotografskom negativu (desno)

¹¹ Usp. *Isto*, str. 35.

¹² Usp. W. A. Harrington, *Uvod u Novi zavjet. Spomen ispunjenja*, KS, Zagreb 1975., str. 434, usp. 416 sl., 420 sl.; P. B. Bollone, *Sindone: La prova*, Mondadori, Milano 1998., str. 37.



Slika 2. Rubac iz Ovieda



Slika 3. Slika Rupca iz Ovieda sa superponiranim crtama Lica s Turinskog platna

2. Specifični evanđeoski izrazi pri pokopu: *sindón*, *othónia*, *soudárion* i *glagol deo/dein*:

a) *Sindón*: smisao te riječi tumači nam sam Matej kada govori o hvatanju Isusa u Getsemaniju i o mladiću koji je slijedio tu žalobnu povorku, a bio je zaodjenut samo sindonom (=plahtom) (Mt 14, 50-52).

Zanimljivo je da Mt ističe da je sindon u koji je bio umotan Isus bio čist (*katharéa*). Pater Lavergne razmišljajući o tom atributu kaže: Ne govori li možda Matej u svjetlu kasnijeg iskustva, kada je kršćanska zajednica poznavala Isusovo pogrebno platno (o kojemu se pred Židovima nije smjelo govoriti, jer je bilo obredno "nečisto"), i na kojemu su oni vidjeli tragove lika Isusova? Stoga ovdje ističe da je ono bilo pri pokapanju Isusa čisto (što se podrazumijeva samo po sebi, jer je upravo bilo kupljeno). Ne aludira li Matej tom riječi na kasniji lik Isusov na Svetom platnu, kada više Platno nije bilo čisto, to jest bez ikakvih tragova?¹³

Zorell tumači značenje *sindóna*: laneno platno, finije i dragocjenije, kakvo se proizvodi više u Indiji i Egiptu; također haljina, veo, pogrebno platno.¹⁴ Ta riječ označuje komad platna koji može služiti u razne svrhe, pa i kao pogrebno platno.¹⁵

b) *Othónia*: Ivan ne spominje *sindón*, nego govori o *othónia*. Prema Vaccariju čini se da Ivan pod tim izrazom obuhvaća općenito platna, koja mogu uključivati veće i manje komade. Stoga s pravom Vulgata i latinski oci taj izraz prevode s *linteamina*, što uključuje i veliku platu i manje komade, poveze i dr.¹⁶

Zorell tumači riječ *othónion*, *tó*: manje laneno platno za ovijanje; pogrebno platno.¹⁷

c) *Soudárion*: korijen riječi upućuje na znoj, te to platno služi, u prvotnom značenju, za brisanje znoja, makar se upotrebljava i u druge svrhe.¹⁸

13 Usp. Bonnet-Eymard B., *Le "soudarion" Johanniqué négatif de la Gloire Divine. Il "soudarion" giovanneo negativo della gloria divina*, u: *La Sindone, Scienza e Fede, Atti del II Convegno Nazionale di Sindonologia*, Bologna, 27-29 nov. 1981., a cura di Coppini L. e Cavazzuti F., Bologna 1983, pp. 91-105; usp. B. Bollone, *Sepoltura...*, str. 37.

14 Usp. F. Zorell, *Lexicon Graecum Novi Testamenti*, edit. 3., Parisiis, Edit. P. Lethielleux, 1961., col. 1204.

15 Usp. Stevenson-Habermas, *nav. dj.*, str. 58-59.

16 Usp. B. Bollone, *Sepoltura...*, str. 38.; usp. također Stevenson-Habermas, *nav. dj.*, str. 58-59.

17 Usp. Zorell, *nav. dj.*, col. 897.

Prema Zorellu *soudáron*, *tó*, znači: rubac za otiranje znoja; za pokrivanje lica pokojnika: Iv 11,44; 20,7; Lk 19,20; 19

Ivan izričito spominje da se uz othonia u uskršno jutro u grobu nalazio i soudarion.²⁰

d) *Glagol "deō, deîn"*: doslovno znači vezati, ovijati;²¹

Feuillet smatra da ga u našem slučaju, povezujući ga s pokopom Lazara, treba prevesti u smislu "*peridein*" (kao kod Lazara), što znači: "vezati naokolo, oviti". Lazar je naime izišao iz groba, ovijen rupcem, jer je mogao gledati, što znači da mu rubac nije bio na licu, nego mu je ovijao lice, pritežući donju čeljust uz gornju.²²

Marko (15,46) govori o "*eneilein*" (svezati odozgor), a Mt 27,59 i Lk 23,53 rabe glagol *entylíssein* (oviti) (Brown R. E.).²³

Prema Zorellu *deō, dein* znači: vezati (ruke, noge, magarca, i sl.)²⁴

II. EVANĐELJA USPOREĐENA S TP I RUPCEM IZ OVIEDA

1. Pogrebno platno

a) *Evandělja* nam kažu da je Isusovo tijelo bilo ovijeno u platno i položeno u grob. TP nam se predstavlja kao pogrebno platno koje je, prema medicinskim stručnjacima, ovijalo mrtvo tijelo. Slika pokazuje čovjeka koji leži na leđima sa sjedinjenim nogama, s laktovima odijeljenima od bokova i s rukama prekriženima na krilu. Možemo pretpostaviti da je platno bilo rasprostrto po dužini sprijeda i ispod mrtvog tijela.²⁵

b) *Kodeks židovskog zakona* donoseći "zakone o tugovanju nad pokojnicima" propisuje da se pokojnicima poveže donja čeljust uz gornju,²⁶ kao i to da osoba osuđena po Zakonu ili koja je umrla

18 Usp. B. Bollone, *Sepoltura...*, str. 38.

19 Usp. Zorell, *nav. dj.*, col. 1218.

20 Usp. Stevenson-Habermas, *nav. dj.*, str. 59-60.

21 B. Bollone, *Sepoltura...*, str. 38.

22 Usp. *Isto*, str. 39.

23 Usp. *Isto*, str. 39.

24 Usp. Zorell, *nav. dj.*, str. 282-283.

25 Usp. Kenneth E. Stevenson - Gary R. Habermas: *Verdetto sulla Sindone*, Queriniana, Brescia 1982, 4. izd., str. 53.

26 Usp. *Isto*, str. 226.

nasilnom smrću, ne smije biti oprana prije pokopa,²⁷ te mora biti pokopana u jednoj plahti (što odgovara našem slučaju).²⁸

Mishna također propisuje da se ovije glava pokojnika prije njegova pokapanja.²⁹

c) Židovski običaji pri pokopu (arheološki nalazi)

Prema novijim arheološkim iskopinama u Kumranu vidimo da su eseni svoje mrtve pokapali na način kakav nalazimo na TP-u. Nađeno je naime mnogo skeleta položenih na leđa, s laktovima odijeljenim od bokova, licem okrenutim prema gore i rukama prekrizanim na krilu. Činjenica da su laktovi udaljeni od bokova isključuje tip pokapanja egipatskih mumija.³⁰

2. *Pranje tijela*

a) Evandjelja donose neke običaje pri pokapanju pokojnika: Mrtvo tijelo bi bilo oprano (Dj 9,37); ruke i noge bi bile ovijene (Iv 11,44); rubac (sudarij) bi bio stavljen na glavu (Iv 11,44; 20,7); mrtvo tijelo bilo bi ovijeno čistim lanenim platnom, često s miomirisima (Iv 19,39-40); tijelo bi bilo položeno u grob.³¹

Pri Isusovu pokopu - stvari su se odvijale na nešto drugačiji način s dva razloga: zato što je slijedio blagdan pa je tijelo trebalo na brzinu pokopati i zato što je Isus umro kao osuđenik.

(1) Približavala se subota i veliki blagdan te je Isus na brzinu skinut s križa i odnesen u grob. Njegov pokop nije dovršen te su se žene u nedjelju ujutro vraćale da dovrše časni pokop Isusova tijela i pitale su se tko će im odvaliti teški kamen s groba (Mk 16,3), a nisu očekivale da je Isus uskrsnuo (Lk 24,3-4; Iv 20,12-15).³²

Evandjelja ne navode do koje mjere je pokop ostao nedovršen, nego samo kažu da je tijelo bilo umotano u platno zajedno s miomirisima i s rupcem, prema židovskim običajima (Iv 19,40). Evandjelja ne kažu da je tijelo bilo oprano. Žene su dakle došle na grob da nadopune časni pokop Isusova tijela.

(2) *Kodeks židovskog zakona* za redovan pokop pokojnika zahtijeva da se opere njegovo tijelo, da mu se ošiša kosa i podrežu

²⁷ Usp. *Isto*, str. 227.

²⁸ Usp. *Isto*, str. 56.

²⁹ Usp. *Isto*, str. 226.

³⁰ Usp. *Isto*, str. 55-56.

³¹ Usp. *Isto*, str. 56.

³² Usp. *Isto*, str. 56.

nokti.³³ No, zakon ujedno zabranjuje da se to učini onima na kojima je izvršena smrtna presuda ili su umrli nasilnom smrću.

To upućuje na zaključak da ni Isusu nije oprano tijelo prije pokopa, da mu nije očišćana kosa ni obrijana brada.³⁴

b) Čovjek s TP-a zacijelo nije bio opran, kako se vidi s njegove slike na Platnu, niti mu je obrijana kosa i brada. Makar je pokop obavljen na brzinu, tijelo je ovijeno u dragocjeno platno. Pokopano je dakle prema židovskim običajima prvoga stoljeća.³⁵

3. Ovijanje tijela

a) Prema evanđeljima nije lako odrediti način kako je tijelo Isusovo bilo umotano u platno: Mk kaže (Mk 15,46) da je bio ovijen (*eneílesen*) u platno; Matej (27,59) i Luka (23,53) kažu da je bio ovijen u čisto platno. Ivan (19,40) kaže da je Isus bio vezan (*édesan*). Izrazi su slični i dosta općeniti, te nam ne otkrivaju detaljan način umatanja Isusova tijela u platno.³⁶

Ivanov izraz vezan (*édesan*) na prvi mah sugerira da bi tijelo bilo svezano poput egipatske mumije, ali ga treba tumačiti u svjetlu Ivanova opisa Lazarova pokopa, koji je bio svezan, pokopan po židovskom običaju, ali je mogao izići iz groba kada ga je Isus uskrisio od mrtvih, te znači da nije bio posve svezan (usp. Iv 11,44).³⁷

Običaj pokapanja na esenskom groblju u Kumranu i propisi Kodeksa zakona potvrđuju način pokapanja po kojemu osoba nije bila potpuno svezana poput mumije.³⁸

Mishna savjetuje Židovima da donju čeljust pokojnikovu povežu uz gornju. Slično nalazimo i u Kodeksu židovskog Zakona. Rubac je Lazaru ovijao glavu (*perídeo*), što odgovara ulozi da stisne čeljusti. Nadalje, Ivanova primjedba da je *soudáron* nađen *svijen* (*entetylígménon*, od glagola *entylísso*: Iv 20,7; Mt 27,59; Lk 23,53)³⁹ u praznom grobu, potpuno odgovara vrpci koja služi za držanje zatvorene donje čeljusti.

³³ Usp. *Isto*, str. 56.

³⁴ Usp. *Isto*, str. 62.

³⁵ Usp. *Isto*, str. 62.

³⁶ Usp. *Isto*, str. 57.

³⁷ Usp. *Isto*, str. 57-58.

³⁸ Usp. *Isto*, str. 58, također 59.

³⁹ Usp. Zorell, *nav. dj.*, str. 448.

Ovo tumačenje zastupa poglavito engleski egzeget John A. T. Robinson (usp. Iv 20,7; 11,44).⁴⁰ On također ističe da je upravo ta okolnost što je *soudáron* bio *svijen*, bila povodom te je Ivan povjerovao u Isusovo uskrsnuće. Uočio je naime preko tog znaka (i milosti) da se je ispunilo Isusovo proroštvo o njegovu uskrsnuću (Iv 20,9). Ivan izričito kaže za *soudarion* da je bio složen na jednom mjestu. Kako je bio složen, *svijen*? Nije li upravo poput ovoja koji je pritezao donju čeljust uz gornju?⁴¹

Prema *Rupcu iz Ovieta* možemo zaključiti sljedeće:

a) na njemu su mrlje krvi sasvim jasne, koje odgovaraju mrljama krvi na licu Raspetoga s TP-a. Te mrlje krvi nastale su izravnim dodirrom s krvlju na licu Patnika, i to tako da je platno upilo krv s lica;

b) Rubac je bio *svijen* na pola, u smjeru svoje kraće osi, te su tako nastala četiri otiska mrlja krvi s lica Patnika (upijanjem i osmozom);

c) Rubac kao da je, poslije te upotrebe, bio presavijen u smjeru svoje duže osi, na što upućuju tragovi linija na *Rupcu*, koje se nalaze u tom smjeru. Čini se da je tako savijen mogao poslužiti kao povež donje čeljusti uz gornju. Njegova naime dužina iznosi 84 cm, što je dovoljno da posluži toj svrsi.

4. Pomasti

a) Ivan nam kaže da je Isusovo tijelo bilo umotano u platno s oko 100 libara mire i aloja (Iv 19,39-40).

No, budući da su žene došle u nedjelju rano ujutro na grob da pomažu Isusa, kakva je razlika između prvoga i drugog pomazanja?

Vjerojatno je ta velika količina pomasti na brzinu stavljena, u čvrstom stanju, oko Isusova tijela, radi počasti i da se tijelo ne rastvara. A žene su došle u nedjelju ujutro s tekućom pomasti da dovrše pomazanje tijela. No, nisu trebale to činiti, jer je On već bio uskrsnuo i tako se na njemu ispunilo njegovo proroštvo da je pomazanje u kući Lazarovoj njemu za ukop (usp. Iv 12,7).⁴²

b) TP upućuje na tragove aloja i pomasti na TP-u.⁴³

40 Usp. Stevenson-Habermas, *nav. dj.*, str. 60.

41 Usp. *Isto*, str. 61.

42 Usp. *Isto*, str. 62-63.

43 Usp. *Isto*, str. 82; J. Marčelić, *Turinsko platno. Znak i poziv XX. st.*, Jelsa 1994., str. 268.

Prisutnost pomasti na Platnu ujedno je i razlogom što se ono tako dobro sačuvalo tijekom veoma dugog niza stoljeća.

ZAKLJUČAK

Kako dakle povezati gore navedene podatke: iz evanđeoskih izvještaja, s Turinskog platna i s Rupca iz Ovieda?

Temeljna je nejasnoća pri tome: *kako je soudáron bio postavljen na Isusovu glavu*. Ima više mogućnosti:

- a) da je bio postavljen izravno na lice, a preko njega *sindona*,
- b) da je bio stavljen najprije *sindona*, a zatim na njega *soudáron*,
- c) da je rupcem bilo ovijeno lice, tj. da je donja čeljust bila priljubljena uz gornju i rubac svezan navrh glave,
- d) da je, prema Ricciju, *soudáron* bio stavljen na tjeme glave, ispod *sindona*. Prema pokopu Lazarovu, čini se da bi najvjerojatnije bilo da je rupcem bilo ovijeno Isusovo lice i tako donja čeljust bila priljubljena uz gornju.

Želimo li uskladiti biblijski tekst s Turinskim platnom i s Rupcem iz Ovieda, onda možemo iznijeti sljedeću pretpostavku:

a) *Rubac iz Ovieda* nije bio na licu Patnika pri pokopu, jer na njemu nema lika Patnikova lica, kao na *Platnu*. Nadalje, takvim svojim položajem *Rubac* bi bio spriječio oblikovanje slike na *Platnu*.

b) Mons. Ricci smatra da je *Rubac* bio stavljen iznad Patnikova tjemena, i to ispod *Platna*, te je tako uzrokovao da na *Platnu* nemamo neposrednog dodira slike tijela s prednje strane i slike tijela s leđne strane⁴⁴;

c) *Rubac* je također mogao biti upotrijebljen odmah pri skidanju Isusova tijela da se izbriše krvavo lice Patnikovo, a zatim je mogao biti presavijen i upotrijebljen za vezivanje donje čeljusti uz gornju.⁴⁵ Čini se, naime, kako spomenusmo, da se na Rupcu iz Ovieda zapaža da je on bio preklapljen po dužini, što bi odgovaralo tome da je mogao biti upotrijebljen kao povez za priljubljuvanje donje čeljusti uz gornju, i povezan na vrh tjemena.

Redosljed dakle upotrebe *TP-a* i *Rupca iz Ovieda* bio bi sljedeći:

a) netom je Isusovo tijelo skinuto s Križa, *Rupcem* je obrisano njegovo Lice i ostale su krvave mrlje na Rupcu;

⁴⁴ Usp. Baima Bollone, *Sepoltura...*, str. 163-166.

⁴⁵ Usp. *Isto*, str. 163-166.

b) prije ovijanja Isusova tijela u novo *Platno*, *Rubac* je presavijen i pripremljen da može poslužiti za priljubljivanje donje čeljusti uz gornju i vezan na tjemenu;

c) tijelo je ovijeno u dugo *Platno* s alojem i mirom uz tijelo.

LA SEPOLTURA DI GESÙ SECONDO LA SINDONE DI TORINO E IL SUDARIO DI OVIEDO NELLA LUCE DEI VANGELI

Riassunto

L'Autore per prima espone i dati evangelici sul modo come è stata fatta la sepoltura di Gesù ed esamina le parole chiavi: sindone, othonia, soudarion, déo/dein. Poi espone le leggi giudaiche vigenti nel I. secolo riguardo alla sepoltura ordinaria e quella straordinaria riguardante i giustiziati.

In seguito constata che i dati evangelici corrispondono ai dati sulla Santa Sindone di Torino. Quanto al Sudario di Oviedo si pone domanda, come inquadrarla coi dati evangelici e quelli della Santa Sindone di Torino. Per poter comporre tutti i dati ed inquadrarli insieme, propone seguente procedimento di applicazione del Sudario e della Sindone sul corpo di Gesù: per prima poteva essere asciugato col Sudario di Oviedo il sangue sul volto di Gesù. Dopodiché il Sudario poteva essere usato come fascia per unire la mascella inferiore a quella superiore; in seguito il corpo di Gesù viene avvolto nella Sindone. In questo modo si spiega la presenza delle tracie vive del sangue sul Sudario e mancanza della figura del Volto di Gesù su di esso, e dall'altra parte il fatto che la figura del Volto sia presente soltanto sulla Santa Sindone.